

Tirsdag, 7. nov. 1944.

Amerika velger president.

7. nov. 1944 blir sikkert en av de viktigste merkedagene i den annen verdenskrig. Da skal det amerikanske folk avgjøre hvem det vil ha som president, Franklin D. Roosevelt eller Thomas Dewey. Når en sier at den dagen er av avgjørende betydning, betyr det ikke at krigsinnsatsen eller U.S.A.s innsats ved fredsbordet blir avgjort i og med valget. Begge parter har erklært at de vil føre krigen videre med størst mulig energi og begge parter lover på U.S.A.s vegne å delta i et intimt internasjonalt samarbeide etter krigen. Men det som blir avgjort idag er hvorvidt mannen som skal lede U.S.A. gjennom de første vanskelige etterkrigsårene blir en mann av usædvanlige dimensjoner eller ikke. Dessuten vil det bli avgjort i hvilken ånd U.S.A. kommer til å gå inn i det internasjonale samarbeide etter krigen.

Det kan ikke herske noen tvil om at Roosevelt er en av det tyvende århundredes største statsmenn. Som utenrikspolitiker har han alltid vært innstilt på internasjonalt samarbeide, og allerede i valgkampen 1920 da U.S.A. var utpreget isolasjonistisk innstilt, gikk han fullt inn for folkeforbundstanken. Under sin presidenttid har han tilføyd den amerikanske isolasjonisme/så U.S.A. nå er den stat som er den førende i kampen mot nazismen i alle former og også spilen i mye av etterkrigstidens samarbeid. Det er likevel innenrikspolitisk at Roosevelt har gjort sin største innsats. Da Roosevelt tok over statseret i april 1933 under de mest katastrofale økonomiske tilstander landet noensinde hadde vært oppe i, stod U.S.A. på mange måter i en særstilling blandt de vesterlandske kulturstatene. En usædvanlig høy levestandard og stadige materielle framsteg hadde inngitt amerikanerne troen på at i U.S.A. var enhver sin egen lykkes smed. Hvis noen mislyktes, var det hans egen skyld. Alt som het sosialtrygd var derfor et ukjent begrep i U.S.A. De private kirkelige og sosiale organisasjonene stod for den forsorgen som var nødvendig. Leser vi en amerikansk underholdningsroman av typen Peter B. Kyne, får vi et bilde av den amerikanske innstillingen: "Gi aldri opp tross arbeidsløshet eller trussel om konkurss. Dærlige og oppfinnsomme mennesker får det alltid bra." Roosevelt lærte amerikanerne noe annet. Arbeidsløshet og fattigdom var sykdommer på samfunnsgruppen og staten hadde plikt til å helbrede dem. Han bygget opp en moderne sosialtrygd og han gikk med sin New Deal inn for å avskaffe arbeidsløsheten. En del av dette er blitt så selvsagt for amerikanerne at Dewey faktisk i valgkampen har gått inn for en utbygging av sosialtrygden!

Mot giganten Roosevelt står så Dewey som sandelig heller ikke er noen ubetydelighet. Dewey er bare 42 år gammel og er nå guvernør i staten New York. Han ble allerede kjent som statsadvokat i New York der han med hell bekjempet gangsterne enerisk. Som utenrikspolitiker er han et fullstendig ubeskrevet blad, men han viste tidligere isolasjonistiske tendenser. Nå har han bøyed seg fullt ut for folkevilljen og proklamerer en internasjonalt holdning, men hvis han blir valgt betyr det at det blir en uerfaren mann som kanskje ikke innerst inne er internasjonalt innstilt som kommer til å lede U.S.A. i utenrikspolitikken. Innenrikspolitisk retter Dewey sine skarpeste angrep mot Roosevelts New Deal som har betydd inngrep i bevegelsesfriheten til de mektige amerikanske kapitalistkretsene. Store deler av det amerikanske folk er nå optimistisk nok til å tro at da etter krigen vil de strålende tider der statsinngrep bare vil gjøre ugang. Denne innstillingen blåses opp under av 90% av den amerikanske pressen som eies og ledes av Roosevelt-fiendtlige kretser. Amerikanernes lyst til å prøve nye krefter og deres motvilje mot inngrep i deres handlingsfrihet gir Dewey mange tilhengere. Personlig er Dewey en hederlig og dyktig mann, men hans allianse med de store kapitalistiske kretsene kunne komme til å føre noe forretningsmessig inn i U.S.A.s deltagelse i det internasjonale samarbeide og kan innen Amerikas egen grenser komme til å føre til en krise av ennå større dimensjoner enn i 1929.

Nyhetsene fra London mandag 6/11 kl. 18.30.

Flyangrep. Luftangrepene mot Tyskland fortsatte idag. 1100 tunge amerikanske bombefly eskortert av 700 jagere hamret løs på oljeraffinerier i Hamburg-Harburg-området. Også industrimål i Ruhr og andre mål i Vest-Tyskland ble angrepet. Nærmere enkeltheter foreligger ikke. I ettermiddag angrep tunge britiske bombefly eskortert av jagere mål i Gelsenkirchen. Inatt gjorde britiske mosquitofly 2 angrep mot Stuttgart uten tap. Igår bombet 1200 amerikanske fly fra Storbritannia tropper og industrimål i Vest-Tyskland. Amerikanerne mistet 24 bombefly og 13 jagere. Amerikanske bombefly i Italia har angrepet mål nær Wien. På hjemturen møtte de tyske jagerfly, og mange tyske fly ble skutt ned. Stålvverkene i Solingen, demningen nær Kassel, forsyningslagere ved Homburg og garnisonen i Dunkerque ble også angrepet.

Vestfronten. Det allierte kommunike melder om utærket framgang for briter, kanadiere og amerikanere i Vest-Nederland. Allierte tropper står nu langs Maas fra Hertogenbosch til havet. Bare ved Moerdijk og Wilhelmstadt kjemper de tyske tropper som rasende. 10 tyske ferges med tropper og forsyninger ble senket igår. På 14 dager har den 15. tyske arme mistet halvparten av sitt mannskap. 712. tyske panserdivisjon er praktisk talt utslettet ved Hertogenbosch, likeså 59. divisjon. På Walcheren er allierte styrker nådd fram til havnebyen Veere på østkysten. De står i utkanten av Middelburg, det eneste sted på Walcheren hvor det er kamper av betydning. Inne i Tyskland går amerikanerne fram mot Hürtgen-skogen. På Moselle-fronten har amerikanerne gått fram 5 km. og vunnet verdifulle høydedrag.

Østfronten. Langs ishavsveien har finnene nådd fram til Ivalo, der tyskerne gjør innbitt motstand ifølge siste finske kommunike. Langs den svensk/finske grense går finnene fram mot Palojoensuu. I Østpreussen fortsetter tyskerne kraftige motangrep mot russiske stillinger nord og sør for Goldap. Russene holder stillingen, og tyskerne lider store tap. Russiske fly har senket to tyske transportskip på tilsammen 8000 tonn i Østersjøen. Russiske fly foretar vedvarende angrep på tyske befestninger utenfor Budapest. Det ser ut til at tyskerne vil gjøre alt for å holde byen. 4 nye tankdivisjoner og en SS-divisjon er satt inn de siste dager. Hvis Budapest blir tatt, ligger veien til Wien åpen. Sancta Margaretha-brøen, som forbinner Buda med Pest, er sprengt i luften.

Balkan. Jugoslaviske styrker behersker hele den gresk/jugoslaviske grense. De har et fast grep på 3 viktige innfallsporter til Jugoslavia, nemlig Monastir som er erobret, og Barda-dalen, der de har omringet tyske tropper som forsøker å trekke seg nordever, samt i Strumica-dalen. Det foregår heftige kamper i Albanias hovedstad Tirana.

Italia. Allierte fly har avskåret jernbanen gjennom Brenner på flere steder. Tirana er blitt bombet.

Norgesnytt. Et krigsbarn som under forrige verdenskrig kom hit til landet og har nydt godt av norsk gjestfrihet, ingeniør Müller, disponent for en farvestofffabrikk i Hvidtsten, har under okkupasjonen terrorisert hele distriktet og er farlig angiver.

Da Whist for en tid siden opplyste at det var kommet sukker til landet, men at transportsituasjonen gjorde det vanskelig å få sukkeret ut, var dette en ny frekk løgn. Det fantes ikke sukker i landet på det tidspunkt.

Tress adværslar fortsetter brødrene Bjarne og Halvard Hansrud, Norelund i Knødsheiråd, å drive masseproduksjon av bektråd til montering av tyske landminer. Brødrene synes å glemme at bektråd også kan brukes til å henge landsforredere med.

Lahaug heter det NS-lyset som nå er politimester i Harstad. Han er selvsagt ikke jurist. Nå har han skrevet til Politidepartementet og sagt fra at han må belaste politiets kasse med utgifter til juridisk bistand når han skal opptre som akter i retten.

Omfattende tyverier og svartebørssalg av store dimensjoner har NS-karane Hestnes, Strand og Strøm i Næringsdepartementet gjort seg skyldig i. E.l.a. har de stjålet 2 tonn sukker fra Reichskommissariat. "Herrene" er arrestert. Sørus prestegård er overtatt av en fratkjemper som er blitt bevilget kr. 40.000 i driftskapital av Kirkedepartementet.